

ÉVEK ALATT

Jövőpánik

BASKI SÁNDOR

POPULIZMUS, MENEKÜLTVÁLSÁG, KLÍMAVÁLTOZÁS. A BRIT MINISZÉRIA IDŐKAPSZULAKÉNT RÖGZÍTI A 2010-ES ÉVEK KRÍZISEIT ÉS VÁRHATÓ KÖVETKEZMÉNYEIT.

Mi lenne, ha? A technopesszimista *Fekete tükör* azzal vált a 2010-es évek emblematikus sorozatává, hogy feltette, majd meg is válaszolta ezt a kérdést. Az alkotó, Charlie Brooker munkamódszere pofonegyszerű: minden epizódban elképzeli egy olyan, alapjaiban már létező technológiai újítást, amely felforgatja az általunk ismert világot. A *Black Mirror* köpönyegéből előbújt *Évek alatt* nagy találmánya, hogy – egyetlen mellékszálát leszámítva – nem is talál ki semmi újat, csak a 2018-as közállapotokból próbál következtetni a lehetséges közeljövőre – minden esetben a legpesszimistább forgatókönyvet alkalmazva.

Politikai populizmus, illiberalizmus, menekültválság, gazdasági összeomlás, klímaváltozás, technológiai függés – Russell T. Davies semmit nem bíz a véletlenre, hátrészes minisorozata katalógusszerűen mutatja fel az összes olyan jelenséget, amely a ma emberének szorongásaiért felelős. A háttérben villódzó képernyőkről nem fiktív emberek és

konfliktusok köszönnek vissza, hanem a mindennapjainkat uraló arcok és témák Trumptól a Brexiten át az orosz-ukrán háborúig. Davis legszerencsésebb döntése, hogy a 2019 és 2034 közötti időszak változásait egyetlen család történetére fókuszálva mutatja be. A gazdasági tanácsadóként dolgozó legidősebb testvér, Stephen a bankrendszer összeomlása miatt nincstelenné válik, öccse, a szociális munkás Daniel a menekültválság következményeit személyesen is megszenvedti, Edith világot járó civil aktivistaként a nemzetközi konfliktusokra lát rá, míg húguk, a fiát egyedül nevelő Rosie egy demagóg politikus, Vivienne Rook rajongója lesz. Utóbbi a széria leghitelesebb és legaktuálisabb figurája Nigel Farage, Boris Johnson és Marine Le Pen között valahol félúton – Emma Thompson alakításának köszönhető, hogy nem válik belőle karikatúra –, alulnézetből látott villámgyors felemelkedése pedig segít megérteni, hogy a Trumphoz hasonló politikai szélhámosok miként képesek hatni az elkecseregetett tömegekre.

„A ma emberének szorongásai”
(Emma Thompson)

Az *Évek alatt* egyéb műfaji vonatkozásai már jóval kevésbé kidolgozottak, mintha Davist annyira nem is izgatná a történetnek ez az aspektusa. Papíron izgalmas ötlet a transzhumanizmus beemelése – Bethany, Stephen lánya implantátumok segítségével akar egyé válni a hálózattal –, de ilyen szűk időkeretben nem lehet hitelesen kibontani, ahogy az Anglia szívében (titokban!) felhúzott

koncentrációs tábor koncepciója és a kapcsolódó akciójelenet is inkább egy B-filmbe illene.

Az *Évek alatt* valójában nem sci-fi, de még csak nem is szatíra, hanem családi melodrámba ágyazott, publicisztikai indíttatású tanmese. A manchesteri Lyons familia tagjai nem annyira hús-vér figurák, mint egy-egy társadalmi réteg ideáltipikus képviselői. Minden jelentősebb kisebbség reprezentációhoz jut: a négy testvérből kettő meleg, a harmadik mozgássérült, élettársaik közt pedig van színes bőrű, kínai és kelet-európai menekült is. Rosie egyik fiáról közben kiderül, hogy kislány szeretne lenni, és tranzícióját nemcsak, hogy egy emberként támogatja az egész család, de annyira természetesnek tartják, hogy nem is beszélnek róla – egyetlen jelzésértékű vita erejéig sem.

Davis tudatosan állítja kontrasztba a szivárványcsalád liberális utópiáját a külvilágban zajló disztópikus folyamatokkal, a vágybeteljesítő idill és a hiteles politikai környezetrajz egymás mellé rendelése azonban a sorozat realizmusát kezdi ki. Nem segíti a szereplőkkel való azonosulást az sem, hogy – mint a világ állapotát ötperces monológban összefoglaló nagymama esetében – az alkotó szócsóként használja őket.

Mégis, a sorozat könnyen rezonálhat azokkal a nézőkkel, akik a jelen politikai és technológiai folyamatait hasonlóan látják, mint Davis; számukra vigaszt nyújthat az a bizonyosság, hogy aggodalmaikkal és vágyaikkal nincsenek egyedül. Az *Évek alatt* ugyanakkor maga is megerősíti azt a politikai logikát, amely a kultúra és a közélet végletes polarizálásához vezet. Ahogy egy jobb- vagy baloldalra beágyazott populistáknak nem célja a teljes lakosság meggyőzése, ha csak a saját szavazói segítségével is hatalomra juthat, úgy Davis is biztosra megy, és megelőgszik egyetlen közönségréteg kiszolgálásával.

ÉVEK ALATT (Years and Years) – brit, 2019. Kéregyőző: **Russell T. Davies**. Kép: **Tony Slater Ling**. Zene: **Murray Gold**. Szereplők: **Anne Reid** (Muriel Lyons), **Rory Kinnear** (Stephen), **Russell Tovey** (Daniel), **Jessica Hynes** (Edith), **Ruth Madeley** (Rosie), **T'nia Miller** (Celeste), **Maxim Baldry** (Viktor), **Lidia West** (Bethany), **Emma Thompson** (Vivienne Rook). Gyártó: **Red Production**. Forgalmazó: **HBO**. 6x60 perces.

